

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 430)

Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekilleri Salih Kapusuz, Haluk İpek, Bursa Milletvekili Faruk Çelik, Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa ve Hatay Milletvekili Sadullah Ergin ile 193 Milletvekilinin; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/278)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifimiz ilişikte sunulmuş olup gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

<i>Salih Kapusuz</i>	<i>Faruk Çelik</i>	<i>Haluk İpek</i>
Ankara	Bursa	Ankara
AK Parti Grup Başkanvekili	AK Parti Grup Başkanvekili	AK Parti Grup Başkanvekili
<i>Eyüp Fatsa</i>	<i>Sadullah Ergin</i>	<i>Vahit Kirişçi</i>
Ordu	Hatay	Adana
AK Parti Grup Başkanvekili	AK Parti Grup Başkanvekili	
<i>Ali Küçükaydın</i>	<i>Ayhan Zeynep Tekin</i>	<i>Abdullah Torun</i>
Adana	Adana	Adana
<i>Ziyattin Yağcı</i>	<i>Mahmut Göksu</i>	<i>Sait Açıba</i>
Adana	Adıyaman	Afyon
<i>Halil Aydoğan</i>	<i>Ahmet Koca</i>	<i>Mehmet Melik Özmen</i>
Afyon	Afyon	Ağrı
<i>Halil Özyolcu</i>	<i>Mehmet Kerim Yıldız</i>	<i>Ali Rıza Alaboyun</i>
Ağrı	Ağrı	Aksaray
<i>Ahmet Yaşar</i>	<i>Hamza Albayrak</i>	<i>Akif Gülle</i>
Aksaray	Amasya	Amasya
<i>Beşir Atalay</i>	<i>Telat Karapınar</i>	<i>Faruk Koca</i>
Ankara	Ankara	Ankara
<i>Remziye Öztoprak</i>	<i>Nur Doğan Topaloğlu</i>	<i>Mustafa Tuna</i>
Ankara	Ankara	Ankara
<i>Ersönmez Yarbay</i>	<i>Mustafa Said Yazımcıoğlu</i>	<i>Osman Akman</i>
Ankara	Ankara	Antalya
<i>Mevlüt Çavuşoğlu</i>	<i>Kenan Altun</i>	<i>Orhan Yıldız</i>
Antalya	Ardahan	Artvin

<i>Ahmet Ertürk</i>	<i>Ali Osman Sali</i>	<i>Ahmet İnal</i>
Aydın	Balıkesir	Batman
<i>Fahrettin Poyraz</i>	<i>Mahfuz Güler</i>	<i>Abdurrahim Aksoy</i>
Bilecik	Bingöl	Bitlis
<i>Yüksel Coşkunyürek</i>	<i>Mehmet Güner</i>	<i>Metin Yılmaz</i>
Bolu	Bolu	Bolu
<i>Mehmet Alp</i>	<i>Abdulgacem Alp</i>	<i>Faruk Anbarcıođlu</i>
Burdur	Bursa	Bursa
<i>Şerif Birinç</i>	<i>Zafer Hıdıroğlu</i>	<i>Şevket Orhan</i>
Bursa	Bursa	Bursa
<i>Mehmet Emin Tutan</i>	<i>Mehmet Daniş</i>	<i>İbrahim Köşdere</i>
Bursa	Çanakkale	Çanakkale
<i>Tevfik Akbak</i>	<i>İsmail Ericekli</i>	<i>Hikmet Özdemir</i>
Çankırı	Çankırı	Çankırı
<i>Agah Kafkas</i>	<i>Ali Yüksel Kavuştu</i>	<i>Osman Nuri Filiz</i>
Çorum	Çorum	Denizli
<i>M. İhsan Arslan</i>	<i>Mehmet Mehdi Eker</i>	<i>Ali İhsan Merdanođlu</i>
Diyarbakır	Diyarbakır	Diyarbakır
<i>Cavit Torun</i>	<i>Metin Kaşıkoğlu</i>	<i>Yaşar Yakış</i>
Diyarbakır	Düzce	Düzce
<i>M. Necati Çetinkaya</i>	<i>Şemseddin Murat</i>	<i>Talip Kaban</i>
Elazığ	Elazığ	Erzincan
<i>Muzaffer Gülyurt</i>	<i>Ömer Özyılmaz</i>	<i>Fahri Keskin</i>
Erzurum	Erzurum	Eskişehir
<i>Hasan Murat Mercan</i>	<i>Nurettin Aktaş</i>	<i>Mahmut Durdu</i>
Eskişehir	Gaziantep	Gaziantep
<i>Mehmet Sarı</i>	<i>Fatma Şahin</i>	<i>Ahmet Uzer</i>
Gaziantep	Gaziantep	Gaziantep
<i>Adem Tatlı</i>	<i>Ali Temür</i>	<i>Sabri Varan</i>
Giresun	Giresun	Gümüşhane
<i>Temel Yılmaz</i>	<i>Fehmi Öztunç</i>	<i>İsmail Soylu</i>
Gümüşhane	Hakkâri	Hatay
<i>Mehmet Emin Murat Bilgiç</i>	<i>İlhan Albayrak</i>	<i>Mustafa Baş</i>
Isparta	İstanbul	İstanbul
<i>Yahya Baş</i>	<i>Hüseyin Besli</i>	<i>Ali Coşkun</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul

<i>Nimet Çubukçu</i>	<i>Mehmet Beyazıt Denizolgun</i>	<i>Nazım Ekren</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
<i>Gürsoy Erol</i>	<i>İrfan Gündüz</i>	<i>Halide İncekara</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
<i>Hüseyin Kansu</i>	<i>Cengiz Kaptanoğlu</i>	<i>Muharrem Karslı</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
<i>Burhan Kuzu</i>	<i>Gülseren Topuz</i>	<i>Zeynep Karahan Uslu</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
<i>Zekeriya Akçam</i>	<i>Tevfik Ensari</i>	<i>Fazıl Karaman</i>
İzmir	İzmir	İzmir
<i>İsmail Katmerci</i>	<i>Mehmet S. Tekelioğlu</i>	<i>Mehmet Ali Bulut</i>
İzmir	İzmir	Kahramanmaraş
<i>Avni Doğan</i>	<i>Mehmet Yılmazcan</i>	<i>Ali Ögüten</i>
Kahramanmaraş	Kahramanmaraş	Karabük
<i>Yüksel Çavuşoğlu</i>	<i>Yusuf Selahattin Beyribey</i>	<i>Zeki Karabayır</i>
Karaman	Kars	Kars
<i>Sinan Özkan</i>	<i>Musa Sivacıoğlu</i>	<i>Adem Baştürk</i>
Kastamonu	Kastamonu	Kayseri
<i>Mustafa Duru</i>	<i>Mustafa Elitaş</i>	<i>Niyazi Özcan</i>
Kayseri	Kayseri	Kayseri
<i>Sadık Yakut</i>	<i>Taner Yıldız</i>	<i>Ramazan Can</i>
Kayseri	Kayseri	Kırıkkale
<i>Murat Yılmaz</i>	<i>Mikail Arslan</i>	<i>Hacı Turan</i>
Kırıkkale	Kırşehir	Kırşehir
<i>Hasan Kara</i>	<i>Veli Kaya</i>	<i>Eyüp Ayar</i>
Kilis	Kilis	Kocaeli
<i>Nevzat Doğan</i>	<i>Nihat Ergün</i>	<i>Hasan Angı</i>
Kocaeli	Kocaeli	Konya
<i>Ahmet Büyükakkaşlar</i>	<i>Muharrem Candan</i>	<i>Orhan Erdem</i>
Konya	Konya	Konya
<i>Sami Güçlü</i>	<i>Özkan Öksüz</i>	<i>Kerim Özkul</i>
Konya	Konya	Konya
<i>Harun Tüfekçi</i>	<i>Alaettin Güven</i>	<i>Hüsnü Ordu</i>
Konya	Kütahya	Kütahya
<i>Halil İbrahim Yılmaz</i>	<i>Miraç Akdoğan</i>	<i>Ali Osman Başkurt</i>
Kütahya	Malatya	Malatya
<i>Ahmet Münir Erkal</i>	<i>Süleyman Sarıbaş</i>	<i>İsmail Bilen</i>
Malatya	Malatya	Manisa
<i>Mehmet Çerçi</i>	<i>Hüseyin Tanrıverdi</i>	<i>Nihat Eri</i>
Manisa	Manisa	Mardin
<i>Ömer İnan</i>	<i>Seracettin Karayağız</i>	<i>Medeni Yılmaz</i>
Mersin	Muş	Muş

<i>Mehmet Elkatmış</i>	<i>Osman Seyfi</i>	<i>Erdoğan Özegen</i>
Nevşehir	Nevşehir	Niğde
<i>Hamit Taşçı</i>	<i>Durdu Mehmet Kastal</i>	<i>Mehmet Sarı</i>
Ordu	Osmaniye	Osmaniye
<i>Şükrü Ünal</i>	<i>İlyas Çakır</i>	<i>Abdulkadir Kart</i>
Osmaniye	Rize	Rize
<i>İmdat Sütüoğlu</i>	<i>Hasan Ali Çelik</i>	<i>Şaban Dışlı</i>
Rize	Sakarya	Sakarya
<i>Ayhan Sefer Üstün</i>	<i>Mustafa Çakır</i>	<i>Mustafa Demir</i>
Sakarya	Samsun	Samsun
<i>Mehmet Kurt</i>	<i>Ahmet Yeni</i>	<i>Öner Ergenç</i>
Samsun	Samsun	Siirt
<i>Öner Gülyeşil</i>	<i>Cahit Can</i>	<i>Osman Kılıç</i>
Siirt	Sinop	Sivas
<i>Abdullatif Şener</i>	<i>Orhan Taş</i>	<i>Selami Uzun</i>
Sivas	Sivas	Sivas
<i>Yahya Akman</i>	<i>Mehmet Faruk Bayrak</i>	<i>Zülfikar İzol</i>
Şanlıurfa	Şanlıurfa	Şanlıurfa
<i>Mahmut Kaplan</i>	<i>Mehmet Atilla Maraş</i>	<i>Mehmet Özlek</i>
Şanlıurfa	Şanlıurfa	Şanlıurfa
<i>İbrahim Hakkı Birlik</i>	<i>Abdullah Veli Seyda</i>	<i>Zeyid Aslan</i>
Şırnak	Şırnak	Tokat
<i>İbrahim Çakmak</i>	<i>Resul Tosun</i>	<i>Mustafa Cumur</i>
Tokat	Tokat	Trabzon
<i>Faruk Nafiz Özak</i>	<i>Ahmet Çağlayan</i>	<i>Alim Tunç</i>
Trabzon	Uşak	Uşak
<i>Maliki Ejder Arvas</i>	<i>Hacı Biner</i>	<i>Hüseyin Çelik</i>
Van	Van	Van
<i>Cüneyit Karabıyık</i>	<i>Şükrü Önder</i>	<i>Bekir Bozdağ</i>
Van	Yalova	Yozgat
<i>Mehmet Çiçek</i>	<i>Fazlı Erdoğan</i>	<i>Polat Türkmen</i>
Yozgat	Zonguldak	Zonguldak

GENEL GEREKÇE

Avrupa Birliğine üye adayı olan Ülkemizin Kopenhag Siyasi Kriterleri bağlamında yerine getirmesi gereken hususlar ile yasal düzenlemeler 24 Temmuz 2003 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Program"da belirlenmiş bulunmaktadır.

Bir taraftan hayat hakkının, demokratik toplumun temel değeri olduğunu ve ölüm cezasının kaldırılmasının, bu hakkın korunması ve tüm insanların doğuştan gelen onurunun bütünüyle tanınması için elzem olduğunu vurgulayan ve Ülkemizce de imzalanan İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Koruma Avrupa Sözleşmesi'ne Ek 13 No'lu Protokol gereğince ölüm cezasının kaldırılmış olması; diğer yandan, dünyada gelişen yeni demokratik açılımlara uyum sağlanması ve bu açılıma uygun bir şekilde temel hak ve hürriyetlerin, evrensel düzeyde kabul edilmiş standart ve normlar ile Avrupa Birliği kriterleri seviyesine çıkarılması amacıyla kanunlarımızda düzenlemeler yapılması ihtiyacı temel yasamız olan Anayasada da değişiklikler yapma zorunluluğu doğurmuştur.

Bu zorunluluktan hareketle, hazırlanan Kanun Teklifiyle, Anayasanın bazı maddelerinde değişiklik yapılması öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - 2003 Katılım Ortaklığı Belgesinde, Türkiye'nin taraf olduğu ilgili uluslar arası sözleşmeler doğrultusunda cinsiyete göre ayırım yapılmaksızın, tüm bireylerin insan haklarından ve temel hürriyetlerden hukuken ve fiilen tam olarak yararlanmasının teminat altına alınması beklenmesi yer almaktadır.

Öte yandan Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının 20 nci maddesinde herkesin kanunlar önünde eşit olduğu vurgulanmıştır. Avrupa Birliği Anayasa Taslağına ayrı bir bölümle ilave edilen Temel Haklar Şartının "III. Eşitlik " başlıklı Bölümünün 23 üncü maddesinde, "İstihdam, çalışma ve ücret de dahil olmak üzere her alanda, erkeklerle kadınlar arasında eşitlik sağlanacaktır." denilmektedir. Maddenin ikinci fıkrasında, yeterli ölçüde temsil edilemeyen cinsiyetin lehine belirli avantajlar sağlayan önlemlerin sürdürülmesinin veya kabul edilmesinin eşitlik ilkesine aykırı olmayacağı öngörülmektedir.

Madde 2. - Avrupa Birliğine üye tüm ülkeler gibi, Ülkemiz de İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Koruma Avrupa Sözleşmesi'ne Ek 13 No'lu Protokol'ü imzalamıştır. Söz konusu Protokol idam cezasını tamamen kaldırmayı öngörmektedir. Ülkemiz 13 No'lu Protokol'ü henüz onaylamamışsa da, onaydan önce konuyla ilgili olarak Anayasada gerekli değişiklikleri yapmak amacıyla, 15 inci maddeden ölüm cezasının infazıyla ilgili ibare çıkartılmaktadır.

Madde 3. - Ölüm cezasının tamamen kaldırılması amacıyla 15 inci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak, 17 nci maddede de gerekli değişiklik yapılmaktadır.

Madde 4. - Basının, demokratik yönetimde üstlendiği önemli görev nedeniyle basın araçları anayasalarda ayrıca koruma altına alınmaktadır. 2003 Katılım Ortaklığı Belgesinde bu konudaki reformların sürdürülmesi gerektiği de öngörüldüğünden, 30 uncu madde 1961 Anayasasına da uygun şekilde yeniden düzenlenmektedir.

Madde 5. - Ölüm cezasının tamamen kaldırılması amacıyla 15 ve 17 nci maddelerde yapılan değişikliğe paralel olarak, 38 inci maddede de gerekli değişiklik yapılmaktadır.

Öte yandan Avrupa Birliği Müktesebatının parçası olan Uluslararası Ceza Divanına Türkiye'nin katılması ve Divan statüsüne taraf olması halinde belli durumlarda yargılanmak üzere kendi vatandaşlarını Divana teslim etme yükümlülüğünü üstlenecektir. Maddenin son fıkradaki değişiklikle söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 6. - Ölüm cezasının tamamen kaldırılması amacıyla 15, 17 ve 38 inci maddelerde yapılan değişikliğe paralel olarak, 87 nci maddede de gerekli değişiklik yapılmaktadır.

Madde 7. - Uygulamada usulüne göre yürürlüğe konulmuş insan haklarına ilişkin milletlerarası andlaşmalar ile kanun hükümlerinin çelişmesi halinde ortaya çıkacak bir uyumsuzluğun halinde hangisine öncelik verileceği konusundaki tereddütlerin giderilmesi amacıyla 90 ıncı maddenin son fıkrasına hüküm eklenmektedir.

Madde 8. - Avrupa Birliği 2003 İlerleme Raporunda sivil-asker ilişkilerinin Avrupa Birliği ülkelerindeki standartlara uygun hale getirilmesi için, sivil kurumlarda askeri temsilcilerin yer almaması önerildiğinden, idarenin sivilleştirilmesinin sağlanması amacıyla 131 inci maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle, Yüksek Öğretim Kurulunun oluşturulmasında Genelkurmay Başkanlığının aday göstermesine son verilmektedir.

Madde 9. - Devlet Güvenlik Mahkemelerin yetki, sorumluluk ve işleyişinin, Avrupa ölçülerine uygun hale getirilmesi, 2003 tarihli Katılım Ortaklığı Belgesi ve 2003 İlerleme Raporunda beklen-ti olarak yer aldığından, bu mahkemelerin kuruluşuna ilişkin 143 üncü madde hükmünün yürürlük-ten kaldırılması öngörülmektedir.

Madde 10. - Avrupa Birliği 2002 İlerleme Raporunda şeffaflık ve etkin yönetimin sağlan-masının önemi vurgulandığından, Devlet harcamalarının denetlenmesinde şeffaflığın sağlanması amacıyla 160 ıncı maddenin son fıkrası madde metninden çıkartılmaktadır.

Madde 11. - Yürürlük maddesidir.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

30.4.2004

Esas No. : 2/278

Karar No. : 20

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımızca 27 Nisan 2004 günü Esas Komisyon olarak Anayasa Komisyonuna gönderilen Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekilleri Salih Kapusuz, Haluk İpek, Bursa Milletvekili Faruk Çelik, Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa ve Hatay Milletvekili Sadullah Ergin ile 193 Milletvekilinin; "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (2/278)" Komisyonumuzun 30 Nisan 2004 tarihli toplantısında görüşülmüştür.

Toplantımıza Adalet Bakanı Sayın Cemil Çiçek, Sayıştay Başkanı ve Adalet Bakanlığı temsilcileri katılmışlardır.

Teklifle; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının;

- Kanun önünde eşitliği düzenleyen 10 uncu maddesine ikinci fıkraya olarak "kadın ve erkek eşit haklara sahiptir" hükmü eklenmekte,

- Temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasının durdurulmasını düzenleyen 15 inci maddesi ile, kişinin dokunulmazlığı maddi ve manevi varlığını düzenleyen 17 nci maddesinde geçen ölüm cezası ile ilgili ibareler çıkarılmakta, bu değişikliğe paralel olarak suç ve cezalara ilişkin esasları düzenleyen 38 inci madde ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin görev ve yetkilerini düzenleyen 87 nci maddede değişiklik yapılmakta,

- Basın araçlarının korunması başlıklı 30 uncu maddesinden "Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, Cumhuriyetin temel ilkeleri ve Milli güvenlik aleyhinde işlenmiş bir suçtan mahkum olma hali hariç" ibareleri çıkarılmakta,

- Milletlerarası anlaşmaları uygun bulma başlıklı 90 ıncı maddesine; kanunlarla milletlerarası anlaşmaların çelişmesi halinde hangisine öncelik verileceğini belirleyen düzenleme getirilmekte,

- Yükseköğretim üst kuruluşlarını düzenleyen 131 inci maddede öngörülen değişiklikle Yükseköğretim Kurulunun oluşturulmasında Genelkurmay Başkanlığının aday göstermesine son verilmekte,

- Devlet Güvenlik Mahkemelerini düzenleyen 143 üncü madde yürürlükten kaldırılmakta,

- Sayıştayı düzenleyen 160 ıncı maddenin son fıkrası madde metninden çıkarılmaktadır.

Teklifi sunuş konuşmasında Komisyon Başkanı Sayın KUZU, Avrupa Birliği ile müzakerelere başlama yolunda destek olacak bir paketin görüşülmeye başlandığını, kadın - erkek eşitliğinin sağlanması, ölüm cezası verilmesinin yasaklanması, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılması, Milletlerarası anlaşmalarla kanunların çatışması halinde hangisine öncelik verileceğinin belirlenmesi gibi demokratikleşme yolunda son derece önemli düzenlemelerin bu Teklifte yer aldığını ifade etmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerde üyelerimiz şu görüşleri ifade etmişlerdir:

- Teklifteki öneriler yıllardır pek çok kesimin ifade ettiği hususlardır. Toplumun beklentilerini karşılamak yerine Avrupa Birliğine uyum sağlanması amacı gerekçede öncelikle yer almıştır. Toplumumuzun demokratikleşme yolunda dile getirdiği taleplerin bu konudaki kararlılığın Avrupa Birliği'ne uyum amacından önce vurgulanmasında sayısız yarar vardır.

- Uygulamada ne yaptığımız, yasal değişiklikler kadar önemlidir.

- Hukuk Devletinin beklenen standartlara uygun şekilde gerçekleşmesi yargıdaki dokunulmazlıkların kaldırılmasından geçmektedir. Bu alanda öncelikle milletvekili dokunulmazlığı gözden geçirilmelidir.

- Pek çok ülkede kadın ve erkekler açısından fırsat eşitliği -fırsat önceliği- olumlu ayrımcılıkla ilgili önlemler sırasıyla gündeme taşınmıştır. Teklifte öngörülen düzenleme gerekçede gösterilen amacına uygun şekilde genişletilmelidir.

- Anayasalar, konuları soyut düzeyde düzenler. Uluslararası Ceza Divanı ile ilgili düzenleme bu çerçevede yeniden değerlendirilmelidir. Kanunlarla çatışan milletlerarası anlaşmaların neler olduğu belirlenmelidir.

-Avrupa Birliği'nin özü hukuk devleti ve demokratikleşmedir. Bu da yargının bağımsızlığından geçmektedir. Öncelikle Anayasada bu yönde değişiklikler yapılmalıdır.

Adalet Bakanı Sayın Cemil ÇİÇEK eleştirilere cevaben şu görüşleri belirtmiştir:

- 1982 Anayasası ihtiyaçlar sebebiyle çeşitli değişiklikler görmüştür. Dünyadaki gelişmeler buna doğal olarak yol açmıştır. 1982 Anayasasının getiriliş şartlarında güvenlik ön planda iken şimdi en ön plandaki mesele haklar ve özgürlüklerdir. Anayasanın bu değişime uydurulması tabiidir.

- Demokrasi gelenekleri olan bir rejimdir. Ülkemizde de bunun güzel örnekleri vardır. Özellikle uzlaşma komisyonları buna en güzel örneklerdir. Üye Sayısına bakılmaksızın partilerimizin eşit sayı ile temsil edildiği bu komisyonlar önemli işler gerçekleştirmişlerdir. Parlamentomuz temel haklar ve özgürlükler alanında tarihi bir görev yapmıştır. Yapmaya da devam ediyor. Bu Teklif de böyle bir adımdır. Türkiye'nin varmak istediği bir hedef vardır. Amacımız buna daha da yaklaşmaktır. Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde temsil edilen siyasi partilerin hepsinin hedefleri arasında Avrupa Birliği'ne girmek bulunmaktadır. Milletimiz de bu çabaları desteklemektedir. İçinde bulunulan yıl bir kader yılıdır. Konjonktürel olarak gelse de bu tür düzenlemeler bu nedenle özü itibarıyla doğru ve gereklidir. İşin bir ayağı yasal düzenlemeler diğeri ise uygulamadır ve bu alanda zorluk yaşanmaktadır. Bunların aşılması için çalışılmaktadır.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerden sonra oy birliği ile maddelerine geçilmiştir.

Teklifin, çerçeve 1 inci maddesindeki görüşmelerde maddenin bu şekilde yetersiz olduğu, fırsat eşitliği, olumlu ayrımcılıkla ilgili düzenlemenin eklenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu madde üzerinde verilen bir önerenin kabulü ile fıkra "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür." şeklinde değiştirilmiştir. Bu haliyle fıkra gerekçesiyle uyumlu hale getirilmiştir. Madde bu değişiklik doğrultusunda kabul edilmiştir.

Teklifin, Anayasanın 15 inci maddesinden ölüm cezasıyla ilgili ibarelerin çıkarılmasını öngören çerçeve 2 nci maddesi Komisyonumuzca oy birliği ile kabul edilmiştir.

Teklifin, çerçeve 3 üncü maddesi üzerinde verilen bir önerenin kabulü ile Anayasanın 17 nci maddesinde geçen ölüm cezası ile ilgili ibarelerin çıkarılması suretiyle madde yeniden düzenlenmiş ve bu değişiklik doğrultusunda madde, Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin, Anayasanın 30 uncu maddesinde değişiklik öngören çerçeve 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Teklifin, çerçeve 5 inci maddesi üzerindeki görüşmelerde Uluslararası Ceza Divanı yerine, daha soyut olan Uluslararası ceza yargılaması yapan organlar ibaresinin kullanılması önerilmiş ancak Komisyonumuzca uygun bulunmamıştır. Çerçeve 5 inci madde metinden "geri" ibaresinin çıkarılması suretiyle kabul edilmiştir.

Teklifin, Anayasanın 87 nci maddesinden ölüm cezasıyla ilgili ibarelerin çıkarılmasını öngören çerçeve 6 ncı maddesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin, çerçeve 7 nci maddesi; usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin andlaşmalar ile kanunların çatışması halinde milletlerarası andlaşma hükümlerinin esas alınmasını öngörmektedir. Bu madde üzerindeki görüşmelerde sayısı çok fazla olan milletlerarası andlaşmaları uygulayıcıların bilmesinin zor olacağı, hangi andlaşmaların bu çerçevede değerlendirileceğinin tadad edilmesinin gerekli olduğu üyelerimizce ifade edilmiştir. Ancak bu öneri Komisyonumuzca kabul görmemiş ve çerçeve 7 nci madde Teklifte yer aldığı şekliyle kabul edilmiştir. Komisyonumuza verilen redaksiyon yetkisi çerçevesinde bu maddede geçen, "andlaşmalar ile" ibaresi "andlaşmalarla" şeklinde düzeltilmiştir.

Teklifin, Yükseköğretim Kurulunun oluşumunu düzenleyen çerçeve 8, Anayasanın Devlet Güvenlik Mahkemeleri ile ilgili 143 üncü maddesinin yürürlükten kaldırılmasını öngören 9 uncu maddesi, Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin, Anayasanın Sayıştay'ı düzenleyen 160 ıncı maddesinin son fıkrasının metinden çıkarılmasını öngören 10 ile, yürürlük ve halk oylamasını düzenleyen 11 inci maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuza redaksiyon yetkisi verilmesi ve Teklifin tümü oya sunulmuş ve Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
<i>Burhan Kuzu</i>	<i>Mehmet Ali Bulut</i>	<i>Ayhan Sefer Üstün</i>
İstanbul	Kahramanmaraş	Sakarya
Üye	Üye	Üye
<i>Uğur Aksöz</i>	<i>Abdullah Torun</i>	<i>F. Hüsrev Kutlu</i>
Adana	Adana	Adıyaman
(Muhalefet şerhi ekli)		
Üye	Üye	Üye
<i>İbrahim Hakkı Aşkar</i>	<i>Halil Ünlütepe</i>	<i>Oya Araslı</i>
Afyon	Afyon	Ankara
	(Muhalefet şerhi eklidir)	(Muhalefet şerhim eklidir)
Üye	Üye	Üye
<i>Haluk İpek</i>	<i>Atila Emek</i>	<i>Tuncay Erçenk</i>
Ankara	Antalya	Antalya
	(Muhalefet şerhi eklidir)	(Muhalefim)

Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Salih Erdoğan</i>	<i>Metin Kaşıkoğlu</i>	<i>Mustafa Nuri Akbulut</i>
Denizli	Düzce	Erzurum
Üye	Üye	Üye
<i>Yılmaz Kaya</i>	<i>Musa Sivacıoğlu</i>	<i>Atilla Kart</i>
İzmir	Kastamonu	Konya
(Muhalefet şerhim ektedir)		(Muhalefet şerhi eklidir)
Üye	Üye	Üye
<i>Süleyman Sarıbaş</i>	<i>Mehmet Kurt</i>	<i>Ahmet Çağlayan</i>
Malatya	Samsun	Uşak

KARŞI OY YAZISI

T.B.M.M. Anayasa Komisyonu Başkanlığına

1- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkındaki Kanun Teklifinin 1inci maddesinin Komisyonunda kabul edilen metnine katılmakla birlikte; bu metne, kadın ve erkeğin haklarından yararlanmaları konusundaki fiili eşitliği sağlamaya ve engelleri ortadan kaldırmaya yönelik önlemleri almayı ve düzenlemeleri yapmayı açık ve tartışmaya gerek bırakmayacak biçimde devletin yükümlülüğü haline getiren, bu yükümlülüklerin yerine getirilmesinin kanun önünde eşitliği bozmayacağını ve imtiyaz sayılamayacağını belirten bir ekleme yapılmasının gerekli olduğunu düşünüyoruz.

2- Teklifin 7 nci maddesinde, kanunlarla aynı konuda farklı hükümler taşıyan ve bu nedenle çıkacak uyumsuzluklarda hükümleri esas alınacak temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmaların en azından hangi kaynaklardan gelen andlaşmalar olduğuna ilişkin bir belirleme yapılmasının, çıkabilecek bir takım farklı yorum ve uygulamaları önlemek bakımından yararlı olacağını düşünüyoruz ve bu nedenle 7 nci maddedeki düzenlemeye karşıyız.

Saygı ile Komisyon Başkanlığına sunarız.

<i>Oya Araslı</i>	<i>Atilla Kart</i>	<i>Atilla Emek</i>
Ankara	Konya	Antalya
<i>Halil Ünlütepe</i>	<i>Uğur Aksöz</i>	<i>Yılmaz Kaya</i>
Afyon	Adana	İzmir

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLLERİ ANKARA MİLLETVEKİLLERİ SALİH KAPUSUZ, HALUK İPEK, BURSA MİLLETVEKİLİ FARUK ÇELİK, ORDU MİLLETVEKİLİ EYÜP FATSA VE HATAY MİLLETVEKİLİ SADULLAH ERGİN İLE 193 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASININ BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. - 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 10 uncu maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

" Kadın ve erkek eşit haklara sahiptir. "

MADDE 2. - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 15 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan" ile, ölüm cezalarının infazı" ibaresi madde metninden çıkartılmıştır.

MADDE 3. - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 17 nci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Meşru müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır."

MADDE 4. - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 30 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 30. - Kanuna uygun şekilde basın işletmesi olarak kurulan basımevi ve eklentileri ile basın araçları, suç aleti olduğu gerekçesiyle zapt ve müsadere edilemez veya işletilmekten alıkonulamaz."

MADDE 5. - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 38 inci maddesinin dokuzuncu fıkrası madde metninden çıkartılmış, onuncu fıkrası ile son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ölüm cezası ve genel müsadere cezası verilemez. "

ANAYASA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASININ BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1.- 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 10 uncu maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür."

MADDE 2.- Teklifin 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 17 nci maddesinin dördüncü fıkrasının başında geçen "Mahkemelerce verilen ölüm cezalarının yerine getirilmesi hali ile" ibareleri metinden çıkarılmıştır.

MADDE 4.- Teklifin 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 38 inci maddesinin dokuzuncu fıkrası madde metninden çıkartılmış, onuncu fıkrası ile son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ölüm cezası ve genel müsadere cezası verilemez."

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri Ankara Milletvekilleri Salih Kapusuz, Haluk İpek, Bursa Milletvekili Faruk Çelik, Ordu Milletvekili Eyüp Fatsa ve Hatay Milletvekili Sadullah Ergin ile 193 Milletvekilinin Teklifi)

"Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere vatandaş suç sebebiyle yabancı bir ülkeye geri verilemez "

MADDE 6. - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 87 nci maddesinde yer alan ", mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine" ibaresi madde metninden çıkartılmıştır.

MADDE 7. - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 90 ıncı maddesinin son fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalar ile kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır."

MADDE 8. - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 131 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yükseköğretim Kurulu, Üniversiteler ve Bakanlar Kurulunca seçilen ve sayıları, nitelikleri, seçilme usulleri kanunla belirlenen adaylar arasından rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek sureti ile Cumhurbaşkanınca atanan üyeler ve Cumhurbaşkanınca doğrudan doğruya seçilen üyelerden kurulur. "

MADDE 9. - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 143 üncü maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 10. - Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 160 ıncı maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 11. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve halkoylamasına sunulması halinde tümüyle oylanır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

"Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez."

MADDE 6.- Teklifin 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 90 ıncı maddesinin son fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir:

"Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır."

MADDE 8.- Teklifin 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9.- Teklifin 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10.- Teklifin 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11.- Teklifin 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.